

Př 9 A, B

- 1) opsat chybějící učivo, úvodní sedimenty a možná i přeměněné h. asi už máte obě třídy, postupně se učit zvláště

2. USAZENÉ HORNINY (SEDIMENTY)

- usazující částice vytvoří **vrstvu**
- **mocnost** = tloušťka
- **souvrství** = soubor vrstev,
- nejspodnější = **podloží**, svrchnějším, mladší – **nadloží**
- pořadí usazování vrstev = **vrstevní sled**

A. úlomkovité usazené horniny

- z úlomků hornin a nerostů
- stmelené částicemi jílu, CaCO₃, ..
- stavebnictví

štěrka

slepenec - zpevněním štěrku

písek - hl.zrna křemene, slídy,.. sklářství

pískovec

- stmel. písku
- CHKO Labské pískovce, Broumovsko (Teplicko – Adršpašské skály), Vnější Západní Karpaty

Jíly

- z živců, nejjemnější částice na dně řek, moří,.
- zpevněním → jílovce

B. ORGANOGENNÍ USAZENÉ HORNINY

- z odumřelých těl rostl.či živočichů

vápenec

- **z Ca schránek živ.** hl.n – kalcit
- p: cement,.
- v: Moravský kras,...

HOŘLAVÉ USAZENINY

rašelina

- z rostlin (**rašeliník**)
- **p: lázeňství, zahradnictví,..**
- **v: KRNAP, NP Šumava, CHKO HJ,.**

uhlí

- prouhelněním rostlin.těl
- **černé uhlí** – ml.prvohory - karbon ,ze stromovitých plavuní, kapradin, přesliček aj.
v: ostrav.- karvinská pánev

hnědé uhlí – ml.třetihory z jehlič.a list.stromů, v: podkrušnohorské pánve

uhlovodíky – z mikroorganismů

uhl.tekuté – ropa, **plynné** – zem.plyn, **pevné** – asfalt a zemní vosk.

C. CHEMICKÉ USAZENÉ HORNINY

- **srážením látek** rozpuštěných **ve vodě**.

travertin – pórovitý . p: **obklady**, dekorace,.

3. Přeměněné horniny

břidličnatost = rovnoměrné uspořádání nerostů

šoková přeměna- při dopadu vesmír.těles, př. **vltavíny** u Čes.Buděj: (kráter Riess u Nördlingenu v Německu)

Horninový cyklus = koloběh přeměn

fyilit: deskovitě se štípe

mramor – **krystalický vápenec**: p: **obklady**, dlažba

2 typy rul: štěrk, obklady, dlažba

a) **pararula**- tmavá, zvětrává do rezava

b) **ortorula**- světlá, - pásy

Typy přeměny:

a) regionální: velké území, při vrásnění

b) kontaktní: samovznícení uhelné sloje, jen okolní horniny

c) šokové: **dopad vesmírných těles, vltavíny**

GEOLOGICKÉ DĚJE

A) VNITŘNÍ – vyvolané vnitřní energií Země

B) VNĚJŠÍ – vyvolané sluneční energií a zemskou přitažlivostí

A) VNITŘNÍ G.D

- dlouhodobé - pohyby litosf.desek, tektonika, vulkanismus a zemětřesení = i krátkodobé.

B) VNĚJŠÍ GEO.DĚJE

- přetváří povrch

- gravitace, voda, vítr, organismy

- činnost: a) **rušivá** = rozrušování povrchu, = **denudace**

b) **tvořivá** = přenos a ukládání.

1. ZVĚTRÁVÁNÍ

- narušuje povrch hornin

a) mechanické zvětrávání

- **nemění se chem.složení**

- příčina: výkyvy teplot mezi dnem, nocí – největší v pouštích

b) chemické zvětrávání

- **změny chem.složení** minerálů a vznik nových, na povrchu působením vody, O₂, CO₂

c) biologické zvětrávání

- činnost organismů → rozpad hornin → půda.

2. ZEMSKÁ PŘITAŽLIVOST

- skalnímu řízení, sesuvy půdy

3. VÍTR

- přenos jemných částic

→ skalní útvary

- **pouště: rozšiřování = desertifikace**

4. ORGANISMY

- rozrušují horniny, podílí se na **vzniku půd**

- korály (schránky z CaCO₃) → korál.útesy → kor.ostrovy = **atoly**